

**Zostałeś delegowany do pracy za granicą
w UE, EOG lub Szwajcarii?**

Sprawdź, gdzie jesteś ubezpieczony

**ZAKŁAD
UBEZPIECZEŃ
SPOŁECZNYCH**

Każde z państw członkowskich Unii Europejskiej (UE), Europejskiego Obszaru Gospodarczego (EOG) oraz Szwajcarii stosuje własne przepisy z zakresu zabezpieczenia społecznego. Dla uproszczenia wszystkie te państwa będziemy nazywać państwami członkowskimi.

Zasady, na podstawie których ustalane jest państwo, w którym powinieneś być zgłoszony do ubezpieczeń społecznych, wynikają z prawa unijnego.

W tej ulotce przedstawiliśmy podstawowe kryteria mogące pomóc w określeniu, w którym państwie powinieneś być zgłoszony do ubezpieczeń społecznych.

Zasada jednego ustawodawstwa

Jeśli jesteś aktywny zawodowo na terenie kilku państw członkowskich, w tym samym okresie możesz być objęty zabezpieczeniem społecznym **wyłącznie w jednym państwie.**

Zasada miejsca wykonywania pracy

Jeśli wykonujesz pracę najemną w państwie członkowskim, powinieneś być objęty przepisami z zakresu zabezpieczenia społecznego, które obowiązują w tym państwie. Nie ma w tym przypadku znaczenia, gdzie Twój pracodawca ma siedzibę ani gdzie mieszkasz.

Przykład

Mieszkasz w Polsce. Pracodawca niemiecki zatrudnia Cię na podstawie umowy o pracę do reprezentowania jego interesów w naszym kraju. Pracę będziesz wykonywać tylko tutaj. Będziesz więc objęty polskimi przepisami w zakresie zabezpieczenia społecznego. Niemiecki pracodawca powinien zgłosić Cię jako pracownika do ubezpieczeń społecznych i ubezpieczenia zdrowotnego w Polsce i opłacać należne składki.

Podstawa prawna: art. 11 ust. 3 lit. a) rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 883/2004.

Wyjątek od zasady miejsca wykonywania pracy – delegowanie pracownika

Zdarza się, że osoba zatrudniona w Polsce przez polskiego pracodawcę zostaje czasowo delegowana do pracy w innym państwie członkowskim. Jeśli jesteś takim pracownikiem, to mimo że pracujesz za granicą, nadal

Pracownik delegowany do pracy za granicą w UE, EOG lub Szwajcarii na okres nie dłuższy niż 24 miesiące w dalszym ciągu może być ubezpieczony w Polsce (warunki opisaliśmy poniżej).

możesz być objęty ubezpieczeniami społecznymi w Polsce. **Delegowanie**, które stanowi wyjątek od ogólnej zasady miejsca wykonywania pracy, **nie może trwać dłużej niż 24 miesiące**. Delegowanie będzie możliwe, jeśli zarówno Ty, jak i Twój pracodawca spełnicie określone wymogi.

Możesz być czasowo delegowany do innego państwa członkowskiego także wtedy, gdy pracodawca zatrudnił Cię właśnie po to, żeby Cię delegować. W tej sytuacji dla celów koordynacji zabezpieczenia społecznego powinieneś być objęty ustawodawstwem z zakresu zabezpieczenia społecznego w państwie, z którego masz zostać delegowany, przez co najmniej miesiąc bezpośrednio przed delegowaniem za granicę. Spełnisz ten warunek, jeśli np.:

- byłeś objęty ubezpieczeniami społecznymi z powodu zatrudnienia lub prowadzenia działalności na własny rachunek,
- byłeś objęty ubezpieczeniami społecznymi w Kasie Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego,
- miałeś status osoby bezrobotnej z prawem lub bez prawa do zasiłku,
- byłeś zgłoszony do ubezpieczenia zdrowotnego jako członek rodziny,
- mieszkałeś w tym okresie w Polsce.

Jeśli masz być delegowany za granicę i w okresie tego delegowania być objęty ubezpieczeniami społecznymi i ubezpieczeniem zdrowotnym w Polsce, Twój pracodawca powinien prowadzić w Polsce **znaczną część działalności**. Przy ocenie, czy warunek ten jest spełniony, należy wziąć pod uwagę takie kryteria jak:

- państwo, w którym pracodawca ma zarejestrowaną siedzibę oraz administrację,
- liczba personelu w Polsce i za granicą; jeśli w Polsce pracuje wyłącznie personel administracyjny, nie można zastosować przepisów o delegowaniu,

- państwo, w którym pracodawca rekrutuje pracowników oraz w którym zawiera umowy z klientami,
- liczba umów, które są realizowane w Polsce i za granicą,
- obroty, które osiąga pracodawca w państwie delegującym i w państwie zatrudnienia w odpowiednio typowym okresie; obrót, który wynosi około 25% całkowitego obrotu w państwie delegującym, może być wystarczającym wskaźnikiem, a przypadki, w których obrót jest niższy, wymagają pogłębionej analizy,
- czas, który minął od momentu zarejestrowania siedziby w delegującym państwie członkowskim.

Wykaz ten nie jest wyczerpujący, ponieważ kryteria powinny być dostosowane do każdego konkretnego przypadku. Trzeba zawsze uwzględniać charakter działalności prowadzonej przez przedsiębiorstwo w państwie, w którym ma ono siedzibę. Konieczne może być również uwzględnienie innych kryteriów pasujących do określonych cech przedsiębiorstwa i rzeczywistego charakteru jego działalności w państwie, w którym ma ono siedzibę.

Przy ocenie znacznej części działalności prowadzonej w państwie delegującym oddział ZUS musi również sprawdzić, czy pracodawca, który wnioskuje o delegowanie, jest faktycznie Twoim pracodawcą. Jest to szczególnie ważne w sytuacji, gdy pracodawca korzysta zarówno z personelu stałego, jak i personelu agencji pracy tymczasowej.

Podczas całego okresu delegowania musi istnieć bezpośredni związek między Tobą a pracodawcą. Przede wszystkim nadal powinna obowiązywać umowa o pracę (w czasie delegowania nie możesz przebywać na urlopie bezpłatnym). Delegujący pracodawca określa charakter pracy, którą masz wykonywać, oraz decyduje o rozwiązaniu umowy o pracę. Ważne jest również, aby zobowiązanie w zakresie Twojego wynagrodzenia spoczywało na przedsiębiorstwie, które zawarło z Tobą umowę o pracę. Pracodawca nie może oddać Cię do dyspozycji przedsiębiorstwa, do którego zostałeś delegowany.

Delegowanie **nie jest** również możliwe, jeśli:

- przedsiębiorstwo, do którego zostałeś oddelegowany, pozostawia Cię do dyspozycji innego przedsiębiorstwa w tym samym państwie członkowskim,
- przedsiębiorstwo, do którego zostałeś oddelegowany, pozostawia Cię do dyspozycji przedsiębiorstwa w innym państwie członkowskim,
- zostałeś zatrudniony w jednym państwie członkowskim po to, żeby przedsiębiorstwo w drugim państwie członkowskim wysłało Cię do przedsiębiorstwa w trzecim państwie członkowskim, i nie byłeś wcześniej objęty systemem zabezpieczenia społecznego w państwie delegującym,

- zostałeś zatrudniony w jednym państwie członkowskim przez przedsiębiorstwo z drugiego państwa członkowskiego, po to żebyś pracował w pierwszym państwie członkowskim,
- jesteś delegowany, aby zastąpić inną delegowaną osobę,
- zawarłeś umowę o pracę z przedsiębiorstwem, do którego jesteś delegowany.

Jeśli warunki do delegowania za granicę zostały spełnione, Twój pracodawca powinien złożyć wniosek o wydanie zaświadczenia A1 do oddziału ZUS właściwego ze względu na adres swojej siedziby. Zaświadczenie to potwierdza, że jesteś objęty zabezpieczeniem społecznym w Polsce. Wzór wniosku o wydanie zaświadczenia (US-3) znajdziesz na naszej stronie www.zus.pl w zakładce [Wzory formularzy] > [Pracujący] > [Praca w UE, EOG lub Szwajcarii].

Przykład

Jesteś zatrudniony w polskiej firmie od stycznia 2018 r. Firma deleguje Cię do pracy na terenie Hiszpanii na okres od 1 kwietnia 2018 r. do 31 marca 2020 r., czyli na 24 miesiące. Nie zostałeś delegowany w miejsce innej, wcześniej oddelegowanej osoby. W czasie pracy za granicą nie przebywasz na urlopie bezpłatnym udzielonym Ci w Polsce. Wynagrodzenie wypłaca Ci firma delegująca, która prowadzi znaczną część działalności w Polsce. Twój pracodawca powinien złożyć wniosek o wydanie dla Ciebie zaświadczenia A1 na czas pracy w Hiszpanii. Składki na ubezpieczenia społeczne i ubezpieczenie zdrowotne w trakcie pracy w Hiszpanii powinny być płacone wyłącznie w Polsce.

Podstawa prawna: art. 12 ust. 1 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 883/2004.

WAŻNE!

Jeśli warunki do delegowania za granicę nie zostały spełnione, pracodawca powinien zgłosić Cię do ubezpieczeń społecznych i ubezpieczenia zdrowotnego w państwie, w którym wykonujesz pracę.

Praca za granicą dłuższa niż 24 miesiące

Zostałeś oddelegowany do pracy na terenie innego państwa członkowskiego na 24 miesiące i miałeś na ten okres wydane zaświadczenie A1. Jeśli Twoja praca w innym państwie będzie trwała dłużej, to powinieneś zostać objęty przepisami tamtego państwa. Istnieje jednak możliwość, żebyś dalej był objęty zabezpieczeniem społecznym w Polsce.

Twój pracodawca może zwrócić się do **Oddziału ZUS w Kielcach**, do Wydziału Ubezpieczeń i Składek 1, ul. Piotrkowska 27, 25-510 Kielce, z prośbą o wystąpienie z wnioskiem o zawarcie porozumienia wyjątkowego z instytucją państwa, w którym pracujesz. Jeśli instytucja zagraniczna wyrazi zgodę, to do zakończenia wykonywania tej pracy będziesz mógł w dalszym ciągu być objęty ubezpieczeniami w Polsce.

Podstawa prawna: art. 16 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 883/2004.

Porozumienie wyjątkowe może również zostać zawarte, gdy z góry wiadomo, że okres delegowania do pracy za granicą będzie dłuższy niż 24 miesiące. W tej sytuacji pracodawca od razu powinien wystąpić do Oddziału ZUS w Kielcach o zawarcie porozumienia wyjątkowego na cały okres delegowania.

Ponieważ przesłanką do zawarcia porozumienia wyjątkowego jest interes osoby lub grupy osób, powinno ono zostać zawarte w Twoim interesie. Jeśli prośbę o zawarcie porozumienia będzie składał pracodawca, to powinien poprosić Cię o podpisanie oświadczenia o chęci pozostania w polskim systemie zabezpieczenia społecznego w czasie pracy za granicą. Możesz również sam poprosić o zawarcie takiego porozumienia.

WAŻNE!

Oddział ZUS jedynie występuje z wnioskiem o wyrażenie przez instytucję innego państwa członkowskiego zgody na utrzymanie stosowania polskich przepisów w zakresie zabezpieczenia społecznego. To nie Oddział ZUS w Kielcach wydaje zgodę. Zgodę wydaje (bądź jej odmawia) instytucja zagraniczna i to od jej oceny stanu faktycznego zależy rozpatrzenie sprawy.

Podstawa prawna

- Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 883/2004 z dnia 29 kwietnia 2004 r. w sprawie koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego (Dz. Urz. UE L 166 z 30.04.2004 r., str. 1, z późn. zm.)
- Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 987/2009 z dnia 16 września 2009 r. dotyczące wykonywania Rozporządzenia (WE) nr 883/2004 w sprawie koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego (Dz. Urz. UE L 284 z 30.10.2009 r., str. 1, z późn. zm.).

Więcej informacji

- Decyzja Komisji Administracyjnej ds. Koordynacji Systemów Zabezpieczenia Społecznego nr A2 z dnia 12 czerwca 2009 r. dotycząca wykładni art. 12 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 883/2004 w sprawie ustawodawstwa mającego zastosowanie do pracowników delegowanych i osób wykonujących pracę na własny

rachunek, tymczasowo pracujących poza państwem właściwym (Dz. Urz. UE C 106 z 24.04.2010 r., str. 5)

- „Praktyczny poradnik. Ustawodawstwo mające zastosowanie w Unii Europejskiej (UE), Europejskim Obszarze Gospodarczym (EOG) i Szwajcarii” opracowany przez Komisję Administracyjną ds. Koordynacji Systemów Zabezpieczenia Społecznego (www.zus.pl).

Ulotka ma charakter informacyjny i nie stanowi wykładni prawa.

Warszawa, styczeń 2019 r.

Państwa Unii Europejskiej, EOG i Szwajcaria

Państwa UE

- Austria
- Belgia
- Bułgaria
- Chorwacja
- Cypr
- Czechy
- Dania (z wyjątkiem Grenlandii i Wysp Owczych)
- Estonia
- Finlandia
- Francja (łącznie z Gujaną Francuską, Reunion, St. Pierre-et-Miquelon, Gwadelupą i Martyniką)
- Grecja
- Hiszpania
- Holandia
- Irlandia
- Litwa
- Luksemburg
- Łotwa
- Malta
- Niemcy
- Polska
- Portugalia (łącznie z Maderą i Azorami)
- Rumunia
- Słowacja
- Słowenia
- Szwecja
- Węgry
- Wielka Brytania (łącznie z Gibraltarem i z wyjątkiem Wysp Normandzkich i Wyspy Man)
- Włochy

Państwa, które nie należą do UE, ale należą do EOG

- Islandia
- Lichtenstein
- Norwegia

Szwajcaria

Zdjęcie na okładce i stronie 3: beeboys – Fotolia.com
Skład: Poligrafia ZUS w Warszawie. Zam. nr 528/19

JESTEŚ W SIECI? WPADNIJ DO ZUS

www.zus.pl

Zakład Ubezpieczeń Społecznych
ul. Szamocka 3, 5
01-748 Warszawa

Platforma Usług Elektronicznych: www.zus.pl

PUE to nowoczesna i wygodna forma kontaktu z ZUS, dzięki której możesz zrealizować większość spraw związanych z ubezpieczeniami społecznymi bez wychodzenia z domu – przez internet. W ten sposób możesz sprawdzić swoje dane zapisane na indywidualnym koncie w ZUS, przesyłać dokumenty, śledzić stan swoich spraw, a także rezerwować wizyty w jednostce ZUS.

Centrum Obsługi Telefonicznej ZUS: **22 560 16 00***

* koszt połączenia według umowy klienta z operatorem telekomunikacyjnym

Skype: [zus_centrum_obsługi_tel](https://www.skype.com/join/zus_centrum_obsługi_tel)

e-mail: cot@zus.pl

ZAKŁAD
UBEZPIECZEŃ
SPOŁECZNYCH